

Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi

Dergi Web sayfası: <http://dergipark.gov.tr/adea>

ISSN 2651 – 5067

BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNE DEVAM EDEN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA TUTUMLARI¹ READING ATTITUDES AND PREFERENCES OF PRIMARY SCHOOL GRADE STUDENTS WHO CONTINUES SCIENCE AND ART CENTERS

Gülcan GÜLTEKİN*

*MEB, Sınıf Öğretmeni, glcnbaskent@hotmail.com ODCID: 0000-0001-5903-2208

Ayfer ŞAHİN**

**Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü,
ayfersahin1@gmail.com ORCID: 0000-0001-9903-1445

Referans: Gültekin, G., Şahin, A. (2024). Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden İlkokul Öğrencilerinin Okuma Tutumları. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 119-139.

Gönderilme Tarihi: 09.10.2024

Kabul Tarihi :06.11.2024

Özet: Bu araştırma, özel yetenekli öğrencilerin okuma tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu betimleme çalışmasında araştırmanın örneklemini İç Anadolu Bölgesindeki bir il merkezi ve bu ile bağlı bir ilçe merkezindeki iki Bilim ve Sanat Merkezinin 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören ve araştırmaya istekli olarak katılan 58 özel yetenekli öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada “Kişisel Bilgi Formu” ve “Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği” veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Veriler özel bir istatistik programı ile parametrik olmayan analiz tekniklerinden Kruskal Wallis H testi ile Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Çalışma sonunda özel yetenekli BİLSEM öğrencilerinin okuma alışkanlıklarına yönelik

¹ Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

tutumlarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. BİLSEM'e devam eden özel yetenekli öğrencilerin okuma tutumlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, anne ve babaların eğitim düzeyi, evlerinde kitaplık olması, kitap okuma sıklığı değişkenleri açısından anlamlı düzeyde farklılık olmadığı saptanmıştır. Annelerinin ve babalarının kitap okuma durumlarında anne ve babaları her zaman kitap okuyanlar lehine, bilgisayar ve internette zaman geçirme durumlarında günde 1 saat ve daha az zaman geçirenler lehine anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmalarında en çok öğretmenlerinin ve annelerinin rolü olduğu görülmüştür. Kitap okumalarına engel olan durumların ise ödevlerin çokluğu ve sesli ortam olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilim ve sanat merkezi, okuma tutumu, özel yetenekli öğrenci.

Abstract: This research was conducted to determine the reading attitudes of gifted students. In this descriptive study, in which the quantitative research method is used, the sample of the research consists of 58 gifted students studying in the 3rd and 4th grades of two Science and Art Centers in a city center and a district center in the Central Anatolia Region and willingly participated in the research. In the research, "Personal Information Form" and "Attitude Scale for Reading Habits" were used as data collection tools. The data were analyzed and interpreted using a special statistical program, the Kruskal Wallis H test and the Mann Whitney U test, which are non-parametric analysis techniques. At the end of the study, it was determined that the attitudes of the gifted BİLSEM students towards their reading habits were at a high level. There was no significant difference in the reading attitudes of gifted students attending BİLSEM in terms of gender, grade level, education level of parents, having a library at home, and frequency of reading books; It has been determined that there is a significant difference in favor of those whose mothers and fathers always read books in the reading status of their mothers and fathers, and in favor of those who spend 1 hour or less a day in the situation of spending time on the computer and the Internet. It has been seen that teachers and mothers are the most effective in gaining reading habits of students. It was determined that the situations that prevented them from reading books were the abundance of homework and the sound environment.

Keywords: Science and art center, reading attitude, gifted student.

1. Giriş

Eğitim, insanın var olduğu günden beri hayatı düzenleyen en önemli unsur olarak değerlendirilebilir. Toplumun gelişimi toplumu oluşturanların gelişimi ile doğru orantılıdır. Eğitim sürecinde her birey özel olarak değerlendirilmeli ve bireylerin kendilerini keşfetmelerine imkân verilmelidir. Topluların gelişiminde yönlendirici roller üstlenmesi beklenen üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerine önem veren ulusların bilim ve teknoloji üretme de de daha erken yol aldıkları gözlenir.

Eğitim, her bir bireyin hedeflerini, bilgilerini, yeteneklerini, değerlerini, ahlak ölçülerini, yönelimlerini, tutumlarını, algılarını değiştiren süreçlerin bütünüdür (Ekinci, 2007). Bu kapsamda özel yetenekli bireylerin erken yaşlarda tanınması ve

eğitiminin desteklenmesi ile bu bireyler birçok alanda iyi yerlere gelmektedirler. Bu durum da ülkelerin ilerlemesini ve gelişmesini hızlandırmaktadır (Okur ve Özsoy, 2013). İçinde bulunulan bilgi çağında özel yetenekli bireylerin üstün olan özellikleri göz önünde bulundurularak bu bireylerin eğitime daha fazla önem verilmesi gerekmektedir. Özel yetenekli bireylere örgün eğitimlerini aksatmayacak şekilde eğitim veren Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM), ülkemizde bu öğrencilere destek eğitimi vermek üzere açılan bir kurumdur. Özel yetenekli bireylerin iyi tanınması ve doğru yönlendirilmesi hem kendileri için hem de ülkelerin geleceği için önemlidir. Her çocuğun kendine has özelliklerle doğduğu ve bunları keşfedip kullanabilmeleri için özel yetenekli bireylere destek olunması gerektiği unutulmamalıdır. Bu konuda anne babalara ve öğretmenlere görev düşmektedir (Kadıoğlu Ateş ve Mazi, 2017). Özel yetenekli öğrenciler sürekli öğrenme ihtiyacı duyarlar ve okuma onlar için bir araçtır. Araştırmalarda ilkokula başlayan özel yetenekli öğrencilerin okula başlamadan önce okumayı öğrendiği ve yaşlarının sınıf seviyesi olarak da ilerisinde okuduğu görülmektedir (Bonds ve Bonds, 1983).

Hızla gelişen ve üretimin değerine sürekli vurgu yapılan dünyada okuma günden güne daha da değerli olmaktadır. Günümüz dijital çağında çoklu okuryazarlık kavramıyla açıklanabilecek; harita ve tabela okumadan, hastanede, haberleşmede, internet kullanımında, tarihimizi araştırmada kısacası her alanda okuma ihtiyaçtan çok zorunluluk haline gelmiştir. “Okuma, ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması sürecidir.” (Millî Eğitim Bakanlığı -MEB, 2006). Dökmen (1994: 15)’e göre “Okumak demek, kelimeleri ya da cümleleri görmek demek değildir; okuyabilmek, özellikle anlayarak okuyabilmek için görmenin ötesinde bir takım zihinsel etkinlikler gereklidir. Okuma, bir algısal etkinliktir, bir düşünme sürecidir”. Okuma alışkanlığının oluşmasında birçok değişkenden söz edilebilir. Başta bireysel özellikler olmak üzere, ailenin okumaya karşı tutumu, arkadaşlar, okul ve öğretmenin rolü okuma alışkanlığının kazanılmasında önemli role sahiptir. Şahin’e göre (2012) göre okuma alışkanlığı kazandırma sürecinde tüm bu değişkenlerin hesaba katılması önemlidir.

Okumanın gerçekleşmesi ve alışkanlığa dönüşmesi için bireyin motivasyonu önemlidir. Bireysel etkenlerden olan ilgi, tutum, değer verme, yönelim, merak, okumaktan alınan keyif okuma alışkanlığı kazanmada belirleyici olabilir. “Okuma alışkanlığı, öğrencilerin temelde okul sıralarında iken kazanmaları gereken bir beceridir. Öğrenciler okul çağında iken bu beceriyi edinmemişler ise, yetişkinlik döneminde edinmeleri çok güç olmaktadır” (Şahin, 2009, s: 217). Öte yandan çocukların ilgilerini çekecek kitaplarla erken yaşlarda buluşturulması ileride okuma alışkanlığı kazanmalarında etkili olacaktır. Aile çocuğun birçok gelişim sürecinde etkili olduğu gibi okuma becerisinin gelişiminde de önemli bir yere sahiptir. Birey büyüdüğü ortamda sık sık kitapla karşılaşır okumaya özenmeye başlayacaktır. Dökmen Bireyin alışkanlıklar edinme ve beceriler kazanma sürecinde en çok etkili olan aileden sonra ikinci sırada arkadaş çevresi gelmektedir. Arkadaş seçimi okuma alışkanlığı kazanma sürecinde etkili olmaktadır. Birey arkadaşlarıyla kitaplar üzerine konuşabiliyor, onlarla kitap alışverişi yapabiliyorsa bu durum bireylerin okuma alışkanlığını olumlu yönde etkileyecektir. Öğretmenler de okuma alışkanlığı kazanma sürecinde etkin rol oynamaktadırlar. Öğrencilerine

okuyarak rol model olan öğretmenler onlara bu alışkanlığın kazandırılmasında son derece önemli yere sahiptirler.

Okumaya yönelik olumlu tutuma sahip olan bireyler okumaya değer verirler ve okumaktan keyif alırlar. Bireyin okuma alışkanlığını kazanması, etkili ve verimli bir okuyucu olması için okumaya karşı olumlu bir tutum geliştirmesi gerekir. “Tutum, herhangi bir nesne, fikir ya da kişiye karşı düşüncelerle veya duygularla ilgili öğeleri olan ve davranışsal eğilimler içeren oldukça kalıcı bir sistem olmakla beraber kişinin bir kişiye, nesneye ya da konuya karşı olumlu veya olumsuz olabilen genel bir duygu ya da değerlendirmesidir” (Deniz ve Tuna, 2006). Tutum üzerinde birçok faktör etkili olabilir. Okuma alışkanlığı kazanmada olduğu gibi herhangi bir şeye olumlu veya olumsuz tutum geliştirmede de bireyin kendi görüşünün başta geldiği söylenebilir. Sonrasında aile ve çevre belirleyici olabilir.

İnceoğlu (2010)'na göre tutum, kişinin bilgi, tecrübe ve güdülerine bağlı olarak kendisine veya etrafındaki obje, sosyal olay veya soruna karşı bilişsel, duyuşsal ve davranışsal tepki yönelimi olarak ifade etmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde okuma becerisindeki başarıyla okumaya karşı geliştirilen olumlu tutumun etkisinin olduğu (Guthrie ve Wigfield, 2000, s.405) ve özel yetenekli bireylerin okuma tutumunun diğer bireylere göre daha yüksek olduğu görülmektedir (Ley ve Trentham, 1987). Özel yetenekli bireylerin okumaya karşı olumlu tutum geliştirmeleri için ebeveynlere, öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Araştırmalara göre olumlu okuma tutumu geliştirmede aileler ilk sırada yer almaktadır ve ikinci sırada öğretmenler gelmektedir (Balci, 2016; Bekar, 2005; Çiçek Çetinkaya, 2004; Keleş, 2006; Dökmen, 1994; Yılmaz, 2000; Gönen vd., 2004).

Yaşlıtlarına göre çeşitli ilgi alanlarına merak duyan özel yetenekli bireylerin erken yaşlarda kitaplarla buluşturulması yaşam boyu öğrenmelerini destekleme açısından önemlidir. Özel yetenekli bireylerin okumaya karşı tutumlarını, hangi tür kitapları okumayı tercih ettiklerini bilmek onları doğru ortamda doğru kitaplarla buluşturma bakımından önemlidir. Bu çalışmanın sonuçları BİLSEM öğrencilerine uygulanan programların hazırlanmasına ve uygun kaynakların belirlenmesine, bu öğrencilerin eğitim süreçlerinin iyileştirilmesine ve sağlıklı okuma sürecine yönlendirilmelerine katkıda bulunacaktır. BİLSEM’lerde görev yapan öğretmenler özel yetenekli öğrencilerin tercih ve ilgilerine göre doğru yönlendirmede bulunacaktır. Ayrıca Özel Yeteneklerin Geliştirilmesi Daire Başkanlığı’na, BİLSEM velilerine, yayınevlerine, yazarlara öğrencilerin okuma alışkanlıkları, tutumları ve tercihleri ile ilgili ipuçları sağlayacaktır.

Araştırma ile çalışma kapsamına alınan BİLSEM’e devam eden ilkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın alt amaçları aşağıda belirtilmiştir.

- 1- BİLSEM’e devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları nasıldır?
- 2- BİLSEM’e devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları;
 - a. Cinsiyete,
 - b. Sınıf seviyelerine,

- c. Anne ve babalarının eğitim durumlarına,
- d. Anne ve babalarının kitap okuma sıklıklarına,
- e. Evlerinde kitaplıklarının olma durumuna,
- f. Kitap okumaya günlük zaman ayırma durumlarına,
- g. Bilgisayar veya internette günlük ayırdıkları süreye göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

2. Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır ve özel yetenekli 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarını saptamak amacıyla amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği tercih edilmiştir. Amaçsal örnekleme, çalışmanın amacına bağlı kalarak zengin bilgi durumlarının belirtilerek detaylı araştırılmasını sağlar (Akgün, Büyüköztürk, Demirel, Karadeniz, Kılıç ve Çakmak, 2008). Bu kapsamda çalışmada BİLSEM'e kayıtlı olma ve 3. ve 4. sınıflarda öğrenim gören üstün yetenekli öğrenciler örnekleme grubuna seçilmişlerdir. 2019 yılında başlayan Covid-19 salgını nedeniyle BİLSEM'e öğrenci alımları Türkiye genelinde sekteye uğradığından dolayı çalışmanın yapıldığı yılda BİLSEM'e kayıtlı 2. sınıf öğrencisi bulunmadığı için çalışmaya 2. sınıf öğrencileri dâhil edilmemiştir. Bu çalışmada ölçüt BİLSEM'e devam etme ve 3. ve 4. Sınıf öğrencisi olmasıdır.

Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni, 2021- 2022 eğitim-öğretim yılında İç Anadolu Bölgesindeki bir ili de bulunan BİLSEM'lere devam eden öğrencilerken, örnekleme bu BİLSEM'lerin 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 58 üstün yetenekli öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmaya gönüllü olarak çalışmaya katılmak isteyen 3 ve 4. sınıf BİLSEM öğrencilerinin tamamı dahil edilmiştir.

Araştırma grubundaki özel yetenekli öğrencilerle ilgili demografik veriler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. BİLSEM'e Devam Eden Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine, Anne-Baba Eğitim Durumlarına İlişkin Frekans Dağılımları

	f	%	
Cinsiyet	Erkek	25	43,1
	Kız	33	56,9
	Toplam	58	100,0
Sınıf düzeyi	3.sınıf	22	37,9
	4.sınıf	36	62,1
	Toplam	58	100,0
	Lise mezunu	16	27,6

Anne Eğitim Durumu	Üniversite mezunu	36	62,1
	Yüksek lisans-Doktora	6	10,3
	Toplam	58	100,0
Baba Eğitim Durumu	Lise mezunu	7	12,1
	Üniversite mezunu	40	69,0
	Yüksek lisans- Doktora	11	19,0
	Toplam	58	100,0

BİLSEM'e devam eden ve araştırma grubuna katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre dağılımlarına bakıldığında 25'inin (%43,1) erkek, 33'ünün (%56,9) kız olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sınıf seviyelerine bakıldığında 22'sinin (%37,9) 3. sınıf ve 36'sinin(%62,1) 4. sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin anne eğitim düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında 16'sının (%27,6) lise, 36'sının (%62,1) üniversite, 6'sının(%10,3) yüksek lisans ve doktora mezunu olduğu Tablo 1'de görülmektedir. Öğrencilerin baba eğitim düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında; 7'sinin (%12,1) lise, 40'ının (%69,0) üniversite, 11'inin (%19,0) yüksek lisans-doktora mezunu olduğu görülmektedir. Bu verilerden hareketle öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ve Gömleksiz (2004) tarafından geliştirilen "Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert tipindedir ve "Kesinlikle Katılıyorum-Katılıyorum-Kısmen Katılıyorum-Katılmıyorum-Hiç Katılmıyorum" şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçek 21 olumlu, 9 olumsuz olmak üzere 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin altı alt boyutuna ait Cronbach Alpha güvenilirlik katsayılarının sırasıyla .70 ile .79 arasında değiştiği görülmektedir. Bu sonuçlar ölçeğin bütünde ve alt boyutlarıyla güvenilir bir ölçek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışma için ilkökul 3. sınıflara devam eden 900 öğrenci ile yapılan ön değerlendirmede ise Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı toplamda .925 olarak bulunmuştur. Böylece ölçeğin ilkökul öğrencileri için de kullanılabileceği gözlenmiştir. Ölçeğin hesaplanan aralıkları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklerin Puanlandırılması Verilen Ağırlık Nitelik Grupları

Verilen Ağırlık	Nitelik grubu	Sınırı
5	Tamamen Katılıyorum	5.00- 4.20
4	Katılıyorum	4.19- 3.40
3	Kısmen Katılıyorum	3.39-2.60

2	Katılmıyorum	2.59-1.80
1	Hiç Katılmıyorum	1.79-1.00

Araştırmada “Demografik Bilgi Formu” kullanılmıştır. Bu formda cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumu, anne-baba okuma sıklığı, evde kitaplık olup olmadığına, her gün kitap okuyup okumamalarına ve bilgisayar ve internette ne kadar zaman geçirdiklerine ilişkin bilgileri içeren sorular yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde bir istatistik programı kullanılmış olup BİLSEM öğrencilerinin okuma tutumlarını belirlemek için frekans (f), yüzde (%), ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (SS) değerlerinden yararlanılmıştır. İlişkisel veri analizinin işe koşulmasında elde edilen verilerin homojenliğine bakılıp normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir.

Tablo 3. Verilerin Normalliği ile İlgili Bulgular

	Okuma tutumu ölçeği geneli
N	58
Ort	4,44
Medyan	4,57
Mod	4,57
Çarpıklık	-1,419
Basıklık	1,589
Kolmogorov-Smirnov	,225; p<,05

Tablo 3 incelendiğinde okuma tutum ölçeği geneli için oluşan medyan ve mod değerlerinin birbirine eşit olduğu ancak ortalamanın düşük olduğu görülmektedir. Çarpıklık ve basıklık değerleri ise -1,419 ile 1,589 arasında değişmektedir. Kalaycı (2006)'ya göre normal dağılımda mod, medyan, ortalama değerleri birbirine eşittir. Farklı kaynaklarda çarpıklık-basıklık değerleri için en az (+1,5)- (-1,5) değerleri arasında olması gerektiği vurgulanmaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2006). Bunun yanında örneklem büyüklüğünün 50 ve üstü olmasından dolayı Kolmogorov-Smirnov Testi yapılmış ve hesaplanan değer istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (,225; p<,05). Tüm bu gerekçeler doğrultusunda verilerin normal dağılım göstermediği yorumu yapılabilir. Bu kapsamda araştırma verilerinin analizinde non-parametrik testler kullanılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerini incelemek için elde edilen verilerin analiz edilerek değerlendirilmesine ve elde edilen bulguların tablolar ile sunulmasına yer verilmiştir. Araştırmada, BİLSEM'e devam eden ilkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Tüm verilerden elde edilen bulgu ve yorumlar, alt araştırma problemlerinin sırasına göre düzenlenmiştir.

Araştırmanın problem cümlesi "BİLSEM'e devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları nasıldır?" şeklinde belirlenmiştir. Aşağıda örneklem grubunda yer alan öğrencilerin okuma tutumları ile ilgili veriler Tablo 4 ve 5'te sunulmaktadır:

Tablo 4. *BİLSEM Öğrencilerinin Okuma Tutumları Ölçeği ve Alt Boyutları ile İlgili Ortalamaları*

	N	\bar{x}	SS	Düzey
GENEL TOPLAM	58	4,44	,410	Kesinlikle katılıyorum
Sevgi	58	4,53	,501	Kesinlikle katılıyorum
Alışkanlık	58	4,57	,434	Kesinlikle katılıyorum
Gereklilik	58	4,02	,482	Katılıyorum
İstek	58	4,39	,723	Kesinlikle katılıyorum
Etki	58	4,43	,566	Kesinlikle katılıyorum
Yarar	58	4,71	,423	Kesinlikle katılıyorum

Tablo 4 incelendiğinde BİLSEM öğrencilerinin okuma tutum ölçeği ortalamalarının "Kesinlikle Katılıyorum" düzeyinde ($\bar{x}=4,44$) olduğu görülmektedir. Bu bulgu BİLSEM'e devam eden öğrencilerin okumaya yönelik yüksek bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Ölçeğin alt boyutları ayrı ayrı değerlendirildiğinde de öğrencilerin sadece gereklilik alt boyutunda "Katılıyorum" düzeyinde ($\bar{x}=4,02$) diğer tüm alt boyutlarda ise "Kesinlikle Katılıyorum" düzeyinde yüksek tutum puan ortalamalarına sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin okumayı gerekli görme ile ilgili diğer boyutlara göre daha düşük ortalamalara sahip oldukları söylenebilir.

"BİLSEM'e devam eden 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" alt problemine ilişkin bulgu ve yorumlar:

BİLSEM'e devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Mann Whitney U testi yapılmış ve sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. *BİLSEM Öğrencilerinin Cinsiyet Özelliklerine Göre Okuma Tutumları ile İlgili Mann Whitney U Testi Sonuçları*

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
GENEL	Kız	33	30,38	1002,50	383,500	,649
	Erkek	25	28,34	708,50		
Sevgi	Kız	33	29,92	987,50	398,500	,824
	Erkek	25	28,94	723,50		
Alışkanlık	Kız	33	31,64	1044,00	342,000	,254
	Erkek	25	26,68	667,00		
Gereklilik	Kız	33	32,41	1069,50	316,500	,121
	Erkek	25	25,66	641,50		
İstek	Kız	33	30,21	997,00	389,000	,702
	Erkek	25	28,56	714,00		
Etki	Kız	33	29,91	987,00	399,000	,829
	Erkek	25	28,96	724,00		
Yarar	Kız	33	30,38	1002,50	383,500	,637
	Erkek	25	28,34	708,50		

Tablo 5'te BİLSEM öğrencilerinin cinsiyet özelliklerine göre okuma tutumları incelendiğinde ölçeğin genelinde kız öğrencilerin sıra ortalamalarının ($\bar{x}=30,38$) erkek öğrencilerin sıra ortalamalarından ($\bar{x}=28,34$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak gruplar arası sıra ortalamalar farkı istatistiksel olarak anlamlı değildir ($U= 383,500$; $p>,05$). Bu bulgu öğrencilerin cinsiyet özelliklerine göre okumaya yönelik tutumlarının değişmediğini göstermektedir. Ölçeğin her bir alt boyutu incelendiğinde de kız öğrencilerin tutum sıra ortalamalarının yine erkek öğrencilerin sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Ölçeğin geneline benzer olarak grupların sıra ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel olarak yine anlamlı değildir. Bu bulgu öğrencilerin cinsiyet özellikleri açısından ölçeğin her bir alt boyutunda da benzer düzeyde okumaya yönelik tutum düzeyine sahip olduklarını göstermektedir.

"BİLSEM'e devam eden 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır? alt problemine ilişkin bulgu ve yorumlar:

BİLSEM'e devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının sınıf düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için Mann Whitney U testi kullanılmış ve sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. *BİLSEM Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Okuma Tutumları ile İlgili Mann Whitney U Testi Sonuçları*

	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P	Anlamlı farkın kaynağı	
Sınıf	¹ 3.sınıf	22	37,23	819,00	226,00	,006	1>2
	² 4.sınıf	36	24,78	892,00			

Tablo 6'ya bakıldığında BİLSEM öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre okuma tutumları incelendiğinde ölçeğin genelinde 3.sınıf öğrencilerinin sıra ortalamalarının ($\bar{x}=37,23$) 4.sınıf öğrencilerinin sıra ortalamalarından ($\bar{x}=24,78$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arası sıra ortalamalar farkına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($U=226,000$; $p<,05$) Bu bulgu BİLSEM öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre okumaya yönelik tutumlarının 3.sınıf lehine farklılaştığını göstermektedir. Bu durum 4. sınıftaki ders çeşitliliğinin öğrencilerin kitap okuma tutumlarını etkilediği şeklinde yorumlanabilir

“BİLSEM'e devam eden 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları annelerinin ve babalarının eğitim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgu ve yorumlar:

BİLSEM'e devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının annelerinin ve babalarının eğitim durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için Kruskal Wallis H testi kullanılmış ve sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. *BİLSEM Öğrencilerinin Annelerinin ve Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Okuma Tutumları ile İlgili Kruskal Wallis H Testi Sonuçları*

	N	Sıra ort.	Ki kare	P	
Anne eğitim durumu	Lise mezunu	16	29,72	,094	,954
	Üniversite mezunu	36	29,10		
	Yüksek lisans-Doktora	6	31,33		
Baba eğitim durumu	Lise mezunu	7	27,00	1,223	,543
	Üniversite mezunu	40	31,11		
	Yüksek lisans-Doktora	11	25,23		

BİLSEM'e devam eden öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre ölçeğin geneline bakıldığında annesi yüksek lisans ve doktora mezunu ($\bar{x}_{\text{sıra}}=31,33$) olanların sıra ortalamalarının, lise mezunu ($\bar{x}_{\text{sıra}}=29,72$) ve üniversite mezunu ($\bar{x}_{\text{sıra}}=29,10$) olanların sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Sıra ortalamaları arasındaki farkın ise istatistikî olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($X^2=,954$; $p>.05$). BİLSEM'e devam eden öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre ölçeğin geneline bakıldığında babası üniversite mezunu ($\bar{x}_{\text{sıra}}=31,11$) olanların sıra ortalamalarının lise mezunu ($\bar{x}_{\text{sıra}}=27,00$) ve yüksek lisans ve doktora mezunu ($\bar{x}_{\text{sıra}}=25,23$) olanların sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Sıra ortalamaları arasındaki farkın ise istatistikî olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($X^2=1,223$; $p>.05$).

“BİLSEM'e devam eden 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları annelerinin ve babalarının kitap okuma sıklıklarına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgu ve yorumlar:

BİLSEM'e devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının annelerinin ve babalarının kitap okuma sıklıklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Kruskal Wallis H testi kullanılmış ve sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. BİLSEM Öğrencilerinin Annelerinin ve Babalarının Kitap Okuma Durumlarına Göre Okuma Tutumları ile İlgili Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		N	Sıra ort.	Ki kare	P	Anlamlı farkın kaynağı
Anne kitap okuma durumu	¹ Ara sıra	21	21,83	7,623	,022	3>1
	² Genellikle	23	31,87			
	³ Her zaman	14	37,11			
Baba kitap okuma durumu	¹ Hiç	5	9,40	10,392	,016	3>1
	² Ara sıra	27	28,41			
	³ Genellikle	18	36,61			
	⁴ Her zaman	8	29,75			

“Anne kitap okuma durumu” değişkenine göre ölçeğin geneline bakıldığında annesinin “her zaman” ($\bar{x}_{\text{sıra}}=37,11$) okuduğunu belirten öğrencilerin sıra ortalamalarının, genellikle ($\bar{x}_{\text{sıra}}=31,87$) ve ara sıra ($\bar{x}_{\text{sıra}}=21,83$) okuduğunu belirten öğrencilerin sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Sıra ortalamaları arasındaki farkın ise istatistikî olarak “her zaman” kitap okuyanlar ile “ara sıra” kitap okuyanlar arasında “her zaman” okuduğunu belirten öğrenciler lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir ($X^2=7,623$; $p<.05$). “Baba kitap okuma durumu” değişkenine göre ölçeğin geneline bakıldığında babasının genellikle ($\bar{x}_{\text{sıra}}=36,61$) okuduğunu belirten öğrencilerin sıra ortalamalarının, her zaman ($\bar{x}_{\text{sıra}}=29,75$ ve ara sıra ($\bar{x}_{\text{sıra}}=28,41$) okuduğunu belirten öğrencilerin sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Babasının hiç okumadığını belirten öğrencilerin sıra ortalamaları ise $\bar{x}_{\text{sıra}}=9,40$ 'tır. Sıra ortalamaları arasındaki farkın ise istatistikî olarak genellikle kitap

okuyanlar ile hiç kitap okumayanlar arasında yine genellikle kitap okuduğunu belirten öğrenciler lehine anlamlı olduğu görülmektedir ($X^2=10,392$; $p<.05$).

“BİLSEM’e devam eden 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları evlerinde kitaplık olup olmamasına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgu ve yorumlar:

BİLSEM’e devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının evlerinde kitaplık olup olmamasına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Mann Whitney U testi ile elde edilmiş sonuçlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. *BİLSEM Öğrencilerinin Evlerinde Kitaplık Olup Olmamasına Göre Okuma Tutumları ile İlgili Mann Whitney U Testi Sonuçları*

		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Evinizde Kitaplık Var mı?	Evet	4 6	30,41	1399,00	234,000	,420
	Hayır	1 2	26,00	312,00		

Tablo 9 değerlendirildiğinde BİLSEM öğrencilerinin evlerinde kitaplık olup olmamasına göre okuma tutumları incelendiğinde evlerinde kitaplık olan öğrencilerin sıra ortalamalarının ($\bar{x}=30,41$) olmayan öğrencilerin sıra ortalamalarından ($\bar{x}=26,00$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arası sıra ortalamalar değerlendirildiğinde bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($U=234,000$; $p>.05$). Bu bulgu BİLSEM öğrencilerinin evlerinde kitaplık olup olmamasına göre okuma tutumlarının değişmediğini göstermektedir.

“BİLSEM’e devam eden 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları kitap okuma sıklıklarına ve alışkanlıklarına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgu ve yorumlar:

BİLSEM’e devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının kitap okuma sıklıklarına ve alışkanlıklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Mann Whitney U testi kullanılmış ve sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. *BİLSEM Öğrencilerinin Kitap Okuma Sıklıklarına ve Alışkanlıklarına Göre Okuma Tutumları ile İlgili Mann Whitney U Testi Sonuçları*

		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Kitap okuma sıklıkları	Bazen	2 0	29,8 3	596,50	373,50 0	,91 5
	Her gün	3 8	29,3 3	1114,5 0		

Düzenli kitap okuma alışkanlıkları	Evet	5	29,8	1553,0	137,00	,62
		2	7	0		
	Hayır	6	26,3	158,00	0	8
			3			

Tablo 10'a bakıldığında BİLSEM öğrencilerinin kitap okuma sıklıklarına göre okuma tutumları incelendiğinde ölçeğin genelinde bazen diyen öğrencilerin sıra ortalamalarının ($\bar{x}=29,83$) her gün diyen öğrencilerin sıra ortalamalarından ($\bar{x}=29,33$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arası sıra ortalamalar farkına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($U=373,500$; $p>,05$). Bu bulgu BİLSEM öğrencilerinin kitap okuma sıklıklarına göre okuma tutumlarının değişmediğini göstermektedir.

BİLSEM öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarına göre okuma tutumları incelendiğinde ölçeğin genelinde evet diyen öğrencilerin sıra ortalamalarının ($\bar{x}=29,87$) hayır diyen öğrencilerin sıra ortalamalarından ($\bar{x}=26,33$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arası sıra ortalamalar farkına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($U=137,000$; $p>,05$). Bu bulgu BİLSEM öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarına göre okuma tutumlarının değişmediğini göstermektedir.

“BİLSEM’e devam eden 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları bilgisayar ve internette zaman geçirme durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgu ve yorumlar:

BİLSEM’e devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının bilgisayar ve internette zaman geçirme durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için Kruskal Wallis H testi kullanılmış ve sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. BİLSEM Öğrencilerinin Bilgisayar ve İnternette Zaman Geçirme Durumlarına Göre Okuma Tutumları ile İlgili Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		N	Sıra ort.	Ki kare	P	Anlamlı farkın kaynağı
Bilgisayar ve internette zaman geçirme	¹ Günde 1 saat ve daha az	48	32,52	10,728	,005	1>3
	² Günde 2 saat	5	22,20			
	³ Günde 3 saat ve daha fazla	5	7,80			

BİLSEM öğrencilerinin “Bilgisayar ve internette zaman geçirme” değişkenine göre ölçeğin geneline bakıldığında günde 1 saat ($\bar{x}_{sıra}=32,52$) zaman geçiren öğrencilerin sıra ortalamalarının günde 2 saat ($\bar{x}_{sıra}=22,20$) ve günde 3 saat ve daha fazla ($\bar{x}_{sıra}=7,80$) zaman geçiren öğrencilerin sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Sıra ortalamaları arasındaki farkın ise istatistikî olarak günde 3 saat ve daha fazla

zaman geçirenler ile günde 1 saat ve daha az vakit geçirenler arasında ikinci lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir ($X^2=10,728$; $p<.05$).

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Özel yetenekli öğrencilerin okuma tutumlarını inceleme amacıyla yapılan ilişkin bu araştırmada örneklem grubundaki öğrencilerin okuma tutumlarının yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Karadayı da (2019) BİLSEM'e devam eden 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını, eğilimlerini ve okuma tutumlarını belirlemek amacıyla yaptığı araştırmasında öğrencilerin okuma tutumlarını oldukça yüksek bulmuştur. Ünal (2019) da özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlığına yönelik tutumlarına baktığı araştırmasında öğrencilerin yüksek düzeyde okuma tutumuna sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlardan hareketle özel yetenekli öğrencilerin yeni bilgi öğrenme konularında istekli olmaları nedeniyle okuma tutumlarının yüksek çıktığı söylenebilir.

BİLSEM'E devam eden 3 ve 4.sınıf öğrencilerinin cinsiyete göre okuma tutumlarına bakıldığında kız öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği'nin sevgi, alışkanlık, gereklilik, istek, etki ve yarar boyutlarında puan ortalamaları erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Karadayı (2019) ve Ünal (2019) da özel yetenekli öğrencilerin cinsiyete göre okuma tutumlarına baktıkları çalışmalarda bu çalışmayla benzer olarak kız öğrencilerin okuma tutumlarını yüksek düzeyde bulmuşlardır. Ayrıca çalışmanın bu bulgusunu destekleyen, özel yetenekli olmayan öğrencilerle yapılmış çalışmalar da mevcuttur (Bayat ve Çetinkaya, 2018; Kuşdemir, 2019; Mete, 2012; Çeçen ve Deniz, 2015; Özdemir ve Şerbetçi, 2018; Balcı, 2009; Ünal, 2012). Bu çalışmalarda da okuma becerisine ilişkin kız öğrenciler lehinde sonuçlar yer almaktadır.

BİLSEM'e devam eden 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin sınıf düzeyine göre okuma tutumlarına bakıldığında 4.sınıfa giden öğrencilerin okuma tutumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Özel yetenekli ortaokul öğrencileriyle yapılan çalışmalarda Karadayı'nın (2019), 5. sınıf öğrencileriyle; Ünal'ın (2019), 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada 5. sınıftaki öğrencilerinin; Çeçen ve Deniz (2015)'in özel yetenekli olmayan lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada 11. sınıftaki öğrencilerinin okuma tutumları yüksek bulunmuştur. Bu araştırmadan farklı olarak Taşkın ve Aygün (2017) yaptıkları çalışmada 3 ve 4.sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarına bakmış ve 3.sınıf lehine bir sonuç bulmuşlardır.

BİLSEM öğrencilerinin anne ve babalarının eğitim durumlarına göre okuma tutumlarına bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin anne ve babalarının büyük çoğunluğunun eğitim seviyesinin yüksek olduğu görülmüştür. İstatistiksel olarak öğrencilerin anne babalarının eğitim durumları ile okuma tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Literatüre bakıldığında Kuşdemir (2019) 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutum düzeyleri ile anne ve babalarının eğitim durumları arasında anlamlı bir fark bulamamıştır. Balcı (2009) 8. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları ile anne baba eğitim durumları arasında bu araştırmayla aynı olarak anlamlı bir fark bulamamıştır. Farklı bir bulgu olarak Aküzüm (2021) anne ve babaların eğitim

düzeyi ile okuma tutumları alt boyutlarına göre anne ve babası okuryazar olmayan öğrenci aleyhine anlamlı fark bulmuştur.

Anne babalarının kitap okuma durumlarına göre sonuçlara bakıldığında annelerin babalara göre daha çok kitap okudukları görülmektedir. Okuma tutumunun gelişmesinde anne ve babaların kitap okuma sıklığının olumlu etkisi görülmüştür. Özdemir ve Şerbetçi (2018) yapmış oldukları çalışmalarında aynı bulguya rastlamışlardır. Keleş (2006) yaptığı çalışmada anne ve babalarının kitap okumalarının öğrenciler için “oldukça önemli” algılandığı sonucuna varmıştır. Evlerinde kitaplık olma durumlarına göre okuma tutumlarına bakıldığında evlerinde kitaplık olan öğrenci sayısının oldukça fazla olduğu bulunmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin evlerinde kitaplık bulunma durumunun yüksek bulunduğu çalışmalar (Okur, Özsoy, 2017; Aküzüm, 2021; Taşkın, Aygün, 2017; Özdemir, Şerbetçi, 2018; Balcı, 2009; Ünal, 2012) da mevcuttur. Kitap okumayı seven ve alışkanlık haline getirmiş olan öğrencilerin ev ortamında da kitaplarla buluşması okumaya karşı yaklaşımlarını destekleyecektir. Buna karşın okuma tutumları ile evlerinde kitaplık olma durumu arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ünal’ın (2019) özel yetenekli öğrencilerle yaptığı çalışmada aynı bulguya ulaşmasına karşın Özdemir ve Şerbetçi (2018) özel yetenekli olmayan 4.sınıf öğrencileriyle olan çalışmasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kitap okuma sıklığı ve alışkanlığına göre okuma tutumuna bakıldığında özel yetenekli öğrencilerin düzenli kitap okuma alışkanlığını kazandıkları görülmektedir. Bu alışkanlığa bakılarak katılımcıların ileride iyi birer okuyucu olacakları düşünülebilir. Özel yetenekli öğrencilerle yapmış oldukları çalışmalarında bu bireylerin okumaya ayırdıkları zamanın yüksek olduğu sonucuna ulaşan başka çalışmalar (Alevli, 2018; Ünal, Demirtaş, Erdoğan, 2018; Karadayı, 2019) da mevcuttur. Özel yetenekli olmayan öğrencilerle yapılan çalışmalarda bu öğrencilerin okuma alışkanlığına sahip oldukları ve düzenli kitap okudukları (Bayat ve Çetinkaya, 2018; Şahin ve Gültekin, 2022) ve okuma oranının düşük olduğu (Aytaş ve Altunbay, 2016) sonucuna ulaşılan çalışmalar görülmektedir.

BİLSEM öğrencilerinin bilgisayar ve internette zaman geçirmeleri sonucunda okuma sıklığının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada özel yetenekli öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%82,8) bilgisayar ve internette günde 1 saat veya daha az zaman geçirdikleri saptanmıştır. Benzer olarak Karadayı (2019), çalışmasında özel yetenekli öğrencilerin %23,51’inin internette haftada 1-2 saat %27,72’sinin internette günde 1 saat, %25,61’inin internette günde 2 saat, %9,82’sinin internette günde 3 saat %6,67’sinin internette günde 4 saat ve daha fazla vakit geçirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada da özel yetenekli öğrencilerin internete çok zaman ayırmadıkları görülmektedir. Farklı olarak Köroğlu (2014), özel yeteneklilerin %48,6’sinin 1-3 saat arasında, %38,4’ünün 1 saatten az, %10,5’inin 4 saat ve üzerinde internette zaman geçirdiğini bulmuştur.

Öneriler

Araştırmanın bulgularına dayanarak aşağıdaki öneriler getirilebilir:

BİLSEM'lerde, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini destekleyici, farklı alanlarda yazılmış, yerli ve yabancı yayınların bulunduğu kitaplık oluşturulabilir. Öğrencilerin bu kitaptan faydalanmaları sağlanabilir ve yönelimlerine göre kitap seçenekleri artırılabilir. BİLSEM'lere yazar ve şairler davet edilerek onların öğrencilerle sohbet etmeleri, beraber okuma yapmaları sağlanabilir. Teknolojide fazla zaman geçiren öğrencilerin okumaya az zaman ayırdıkları sonucuna bağlı olarak öğrenciler teknoloji kullanımı konusunda bilinçlendirilebilir. Bu çalışma bir ildeki BİLSEM'e devam eden 58 öğrenci ile yapılmıştır. Çalışmanın daha kapsamlı olması ve daha güvenilir sonuçlar vermesi amacıyla birçok ili kapsayacak çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Aküzüm, L. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin okuma kültürlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Alevli, O. (2018). Özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlığında ailelerinin duyarlılığı. *Millî Eğitim Dergisi*, Özel sayı 1, 129-142.
- Aytaş, G., ve Altunbay, M. (2016). İlköğretim öğrencilerinin okuma profilinin "okuma eğilimleri" bağlamında incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(14), 165-190.
- Balci, A. (2009). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve ilgileri üzerine bir araştırma*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balci, A. (2016). *Okuma ve anlama eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bayat, N. and Çetinkaya, G. (2018). Reading habits and preferences of secondary school students. *Elementary Education Online*, 17(2), 984-1001.
- Bekar, Ü. (2005). *İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmalarında ailenin rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bonds, C. ve Bonds, L. (1983). Reading and the gifted student, *Roepers Review*, 5(3),4-6.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (14. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Çeçen, M., ve Deniz, E. (2015). Lise öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları (Diyarbakır İli örneği). *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(30), 193-212.
- Çiçek Çetinkaya, S. (2004). *Afyon merkezindeki ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Deniz, S. ve Tuna, S. (2006). İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları: Köyceğiz örnekleme. *Millî Eğitim Dergisi*, 170, 339-345.
- Dökmen, Ü. (1994). *Okuma becerisi, ilgisi ve alışkanlığı üzerine psiko-sosyal bir araştırma* (1. Baskı). İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Ekinci, E. (2007). Eğitimin ekonomik temelleri. Ö. Demirel ve Z. Kaya (Yay. haz.). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 161-198.
- Gömlüksiz, M. N. (2004). Kitap okuma alışkanlığına ilişkin bir tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 185-195.
- Gönen, M., Çelebi Öncü, E. ve Işıtan, S. (2004). İlköğretim 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 32(164), 7-35.
- Guthrie, J. T. and Wigfield, A. (2000). Engagement and motivation in reading. *In handbook of reading research, Volume III*. Kamil, M. L., Mosenthal, P. B., Pearson, P. D. and Barr, R. (Editors). Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim* (5. Baskı). İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları.
- Kadioğlu Ateş, H. ve Mazi, M. G. (2017). Türkiye’de üstün yetenekliler eğitimi ile ilgili yapılan lisansüstü tezlere genel bir bakış. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 4(3), 33-57.

- Kalaycı, Ş. (Ed.) (2006). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karadayı, F., 2019, *Bilim ve sanat merkezlerine devam eden 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve eğilimlerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim dalı, Özel Eğitim Bilim Dalı, Konya.
- Keleş, Ö. (2006). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinde kitap okuma alışkanlığının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koroğlu, İ.Ş. (2014). *Üstün Yetenekli Çocukların Sosyal Medya Kullanımı Motivasyonları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Kuşdemir, Y. (2019). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 75-86.
- Ley, T. C., and Trentham, L. L. (1987). The reading attitudes of gifted learners in grades seven and eight. *Journal for the Education of the Gifted*, 10(2), 87-98.
- McKenna, M. C., Conradi, K., Lawrence, C., Jang, B. G., and Meyer, J. P. (2012). Reading attitudes of middle school students: Results of a US survey. *Reading research quarterly*, 47(3), 283-306.
- McKenna, M. C., Kear, D. J., and Ellsworth, R. A. (1995). Children's attitudes toward reading: A national survey. *Reading Research Quarterly*, 8 (30),934-956.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (1-5. sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Ders Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Mete, G. (2012). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerine bir araştırma (Malatya ili örneği). *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 43-66. <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423875351.pdf> sayfasından 09.05.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Ogurlu, Ü. (2014). Üstün zekâli ve yetenekli öğrencilerin okuma ilgisi, tutumu ve eleştirel okuma becerileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 15(2) 29-41.
- Okur, A, Özsoy, Y. (2013). Üstün zekâli öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının incelenmesi: Bartın BİLSEM örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(3), 254-264.
- Özdemir, S. ve Şerbetçi, H. (2018). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları (Bartın örnekleme). *İlköğretim Online*, 17(4), 2110-2123.
- Tabachnick, B.G. and Fidell, L.S. (2006). Using multivariate statistics, 5th ed. Boston: Allynand Bacon.
- Taguchi, G. (1993). *Taguchi Methods: Design of Experiments*. Dearborn, MI: ASI Press
- Taşkın, Ç. Ş. ve Aygün, H. E. (2017). İlkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 16(3), 1120-1136.
- Şahin, A. (2009). İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.5(2), 215-232.

- Şahin, A. (2012). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 367-388.
- Şahin, A. ve Gültekin, G. (2022). Z kuşağının okuma tercihleri. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 29-45.
- Ünal, M. (2012). *6. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının okuduğunu anlamaya olan etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Ünal D., Demirtaş, Z. ve Gür Erdoğan, D. (2018). Üstün/özel yetenekli öğrencilerde okuma alışkanlığı. *Millî Eğitim Dergisi, Özel sayı*,109-127.
- Ünal, D. (2019). *Özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlığına yönelik tutumları ile yazma eğilimleri*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Yılmaz, B. (2000). Çok kültürlü toplumlarda etnik azınlık çocuklarının okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(4), 451- 465.

Extended Abstract

The aim of the research is to determine the reading attitudes of primary school students who attend BİLSEM, which is included in the scope of the study. The sub-objectives of the research are stated below. Bringing gifted individuals, who are curious about various interests compared to their peers, with books at an early age is important in terms of supporting their lifelong learning. Knowing the attitudes of gifted individuals towards reading and what kind of books they prefer to read is important in terms of bringing them together with the right books in the right environment.

Methodology

In this study, quantitative research method was used and purposive sampling method was preferred in order to determine the reading attitudes of gifted 3rd and 4th grade students. Purposeful sampling provides detailed research by specifying rich information situations, adhering to the purpose of the study (Akgün, Büyüköztürk, Demirel, Karadeniz, Kılıç, & Çakmak, 2008). In this context, gifted students enrolled in BİLSEM and studying in the 3rd and 4th grades were selected for the sample group.

Findings

When BİLSEM students' reading attitudes are examined according to gender characteristics, it is seen that the average rank of female students ($\bar{x}=30.38$) is higher than the average rank of male students ($\bar{x}=28.34$) in the overall scale. When BİLSEM students' reading attitudes are examined according to their grade levels, it is seen that the average rank of 3rd grade students ($\bar{x}=37.23$) is higher than the average rank of 4th grade students ($\bar{x}=24.78$) in the overall scale. When we look at the overall scale according to the educational status of the mothers of the students attending BİLSEM, the average rank of those whose mothers are graduates and doctoral graduates ($\bar{x}_{\text{rank}}=31.33$) is lower than that of those who are high school graduates ($\bar{x}_{\text{rank}}=29.72$) and university graduates ($\bar{x}_{\text{rank}}=29.10$). It is seen that the rankings are higher than the average. When we look at the overall scale according to the variable "Mother's book reading status", the average rank of the students who stated that their mothers read "always" ($\bar{x}_{\text{rank}}=37.11$) is lower than that of the students who stated that their mothers read usually ($\bar{x}_{\text{rank}}=31.87$) and occasionally ($\bar{x}_{\text{rank}}=21.83$). It is seen that the rankings are higher than the average. When we look at the overall scale according to the variable "Father's book reading status", the mean rank of the students who stated that their father usually reads ($\bar{x}_{\text{rank}} = 36.61$) is higher than the rank average of the students who stated that their father always reads ($x_{\text{rank}} = 29.75$) and sometimes ($x_{\text{rank}} = 28.41$). Appears to be high. When BİLSEM students' reading attitudes are examined according to whether they have a library at home or not, it is seen that the average rank of students who have a library at home ($\bar{x}=30.41$) is higher than the average rank of students who do not have a library ($\bar{x}=26.00$). When we look at the overall scale according to the "Spending time on the computer and internet" variable of BİLSEM students, the average rank of the students who spend 1 hour a day ($\bar{x}_{\text{rank}}=32.52$) is 2 hours a day ($\bar{x}_{\text{rank}}=22.20$) and 3 hours or more a day ($\bar{x}_{\text{rank}}=7$). It is seen that the average rank of the students who spend .80) time is higher than their average.

Results and Suggestions

In this research, which was conducted to examine the reading attitudes of gifted students, it was found that the reading attitudes of the students in the sample group were at a high level. When the mean scores of the sub-dimensions of the Attitude Scale towards Reading Habits are examined, it is seen that the highest score belongs to the "benefit" and "habit" dimensions, and the lowest average score belongs to the "necessity" and "desire" dimensions. Considering these results, it can be said that gifted students believe in the benefit of reading and make reading a habit, but their thoughts on finding reading necessary are weaker and their desire is lower than others.

When the reading attitudes of the 3rd and 4th grade students attending BİLSEM are examined by gender, the mean scores of the female students in the Attitude Scale towards the Habit of Reading Books in the dimensions of love, habit, necessity, desire, effect and benefit are higher than that of male students. When the reading attitudes of the 3rd and 4th grade students attending BİLSEM were examined according to the grade level, it was found that the reading attitudes of the 4th grade students were higher. Considering the reading attitudes of BİLSEM students' parents according to their educational status, it was seen that the majority of the parents of the students participating in the study had a high level of education. Considering the results according to the reading status of their parents, it is seen that mothers read more books than fathers. It has been observed that the frequency of reading books by parents has a positive effect on the development of reading attitude. Considering their reading attitudes according to their status of having a library at home, it was found that the number of students who have a library at home is quite high. Considering the reading attitude according to the frequency and habit of reading, it is seen that the gifted students gain the habit of regular reading. Considering this habit, it can be thought that the participants will be good readers in the future. It was concluded that the frequency of reading decreased as a result of BİLSEM students spending time on the computer and the Internet. In this study, it was determined that the majority of gifted students (82.8%) spend 1 hour or less a day on computers and the Internet. Based on the findings of the research, the following suggestions can be made:

In BİLSEMs, a library containing local and foreign publications written in different fields that support the interests and abilities of students can be created. Students can benefit from this library and book options can be increased according to their orientation. Writers and poets can be invited to BİLSEMs so that they can chat with students and read together. Based on the conclusion that students who spend too much time on technology spend less time on reading, students can be made aware of the use of technology.